

DUGO OČEKIVANA PROSLAVA

*Prstena Tri za vilin-kralje za koje zvijezde siju,
I Sedam za patuljke-vladare kamenih dvora moći,
I Devet za ljude, usuda kletog što zarana mriju,
Al Prsten Jedan za Cara Mraka na prijestolju noći
U zemlji Mordor gdje sjene se kriju.*

U ovoj je knjizi riječ pretežito o hobitima i iz nje će čitatelj doznati štošta o njihovu značaju i nešto malo o njihovoj povijesti. Nešto više može doznati iz odabranih ulomaka Crvene knjige o Zapadnoj pokrajini koji su već objelodanjeni pod naslovom *Hobit*. Ta je pripovijest proistekla iz prvih poglavlja Crvene knjige koju je napisao sam Bilbo, prvi hobit koji se proslavio u svijetu i koji je to svoje djelo naslovio *Tamo i opet natrag*, jer je u njemu riječ o njegovu putovanju na istok i o njegovu povratku: o pustolovini što je poslije uključila sve hobite u velike događaje toga doba o kojima je ovdje riječ. Ipak, mnogi će možda poželjeti da odmah na početku saznaju nešto više o tom izvanrednom narodu, a neki možda nisu ni vidjeli spomenutu knjigu. Za takve čitatelje evo ponajprije nekoliko napomena o nekim važnijim stvarima iz hobitoznanstva i kratkog prisjećanja na tu prvu pustolovinu. Hobiti su jedan neupadljiv ali prastar narod, nekoć znatno brojniji nego danas; jer oni vole mir,

Sl.1 Gospodar prstenova, Aragorn

Sl.2 Gospodar prstenova, Pipin i Merry

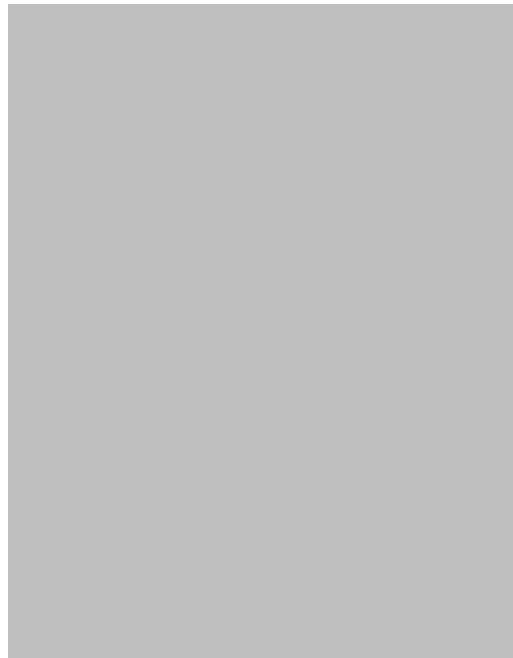
tišinu i dobro obrađenu zemlju: najradije prebivaju u lijepo uređenu i uzorno obrađenu seoskom predjelu. Ne razumiju niti su ikad razumjeli, pa nisu ni voljeli, strojeve složenije od kovačkog mijeha, vodenice ili ručnog razboja, iako su vješto rukovali alatom.

Čak su i u drevno doba obično zazirali od “velikih ljudi” kako nas nazivaju, a sad upravo panično bježe od nas i sve ih je teže naći. Imaju dobro razvijen sluh i vid, a premda su skloni debljanju i nikad se ne žure bez potrebe, ipak se hitno i spretno kreću. Odvajkada su umjeli brzo i nečujno nestati kad god bi na njih nabasali “veliki ljudi” koje nisu željeli sresti; tu su vještinu razvili do te mjere da se ona ljudima mora činiti upravo čarobnom. Međutim, hobiti nisu zapravo nikad izučavali nikakvu magiju, a tu svoju sposobnost izbjegavanja ljudi imaju zahvaliti samo profesionalnoj vještini koju su stekli naslijeđem i vježbom, tijesnom povezanošću sa zemljom, u čemu ih veće i nespretnije rase ne mogu slijediti. Jer oni su sitni stvorovi, manji od patuljaka zapravo nisu tako čvrsti i snažni, iako nisu mnogo niži od njih. Različite su visine, negdje između dvije i četiri stope, po našim mjerama. Dan-danas malokad dosežu do tri stope, ali kažu da su se smanjili i da su nekad bili viši. U Crvenoj knjizi piše da je Bandobras Took (Rikobik), sin Isengrima Drugog, bio visok četiri stope i da je jahao prave konje. Sudeći po hobitskim predajama, njega su nadmašile samo dvije slavne povijesne ličnosti; ali upravo o toj neobičnoj temi riječ je u ovoj knjizi. Što se tiče hobita iz Shirea, o kojima je u ovim pričama riječ, oni su u doba mira i blagostanja bili veseo narod.

SJENKA PROŠLOSTI

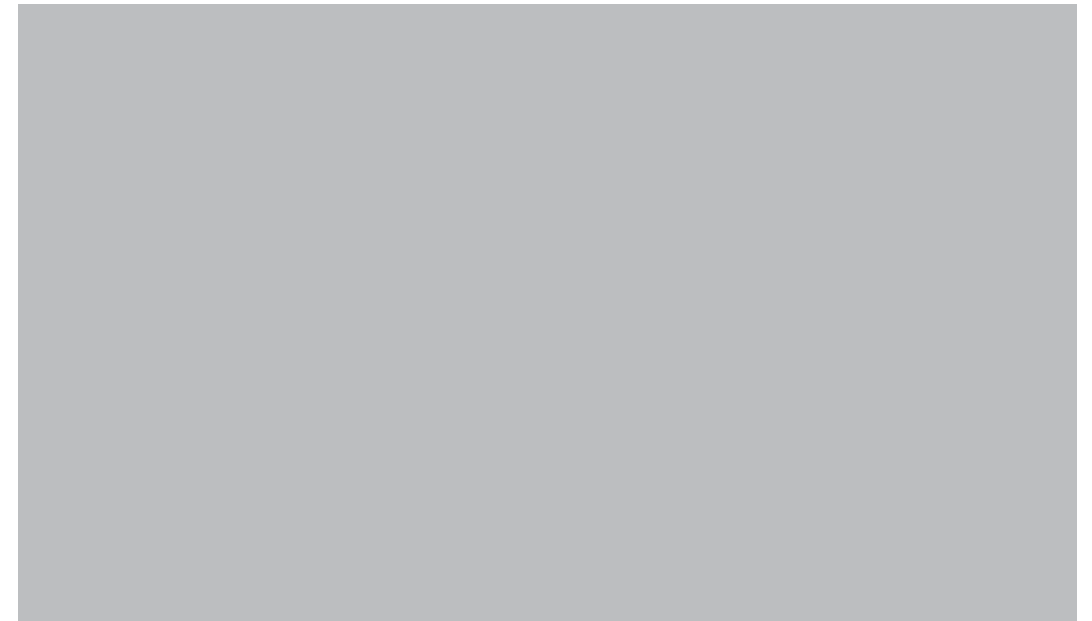

Sl.3 Gospodar prstenova, Fellowship

Gospodar prstenova, Arwen Undómiel – Najmlađa je kći vilenjaka Elronda. Ona je princeza Rivendella. Živjela je u Lorientu s majkom, a u vrijeme dolaska družine u Rivendell i ona je došla posjetiti oca. Otac ju je često nagovarao da ode s njim u Neumiruće zemlje no ona je zbog ljubavi prema Aragornu ostala u Međuzemlju.

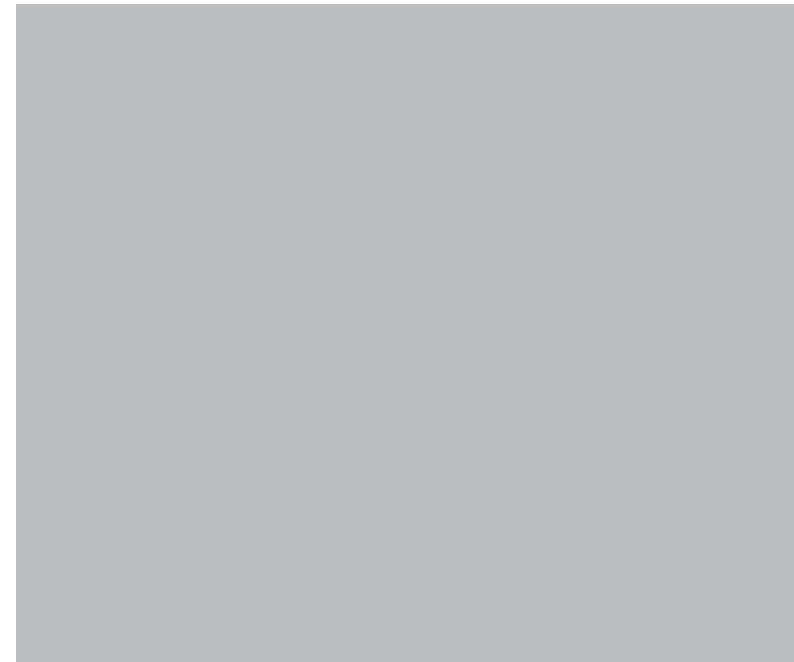
Odijevali su se u jarke boje, napose su voljeli žutu i zelenu, ali su malokad nosili cipele jer su im tabani bili tvrdi kao štavljena koža i obrasli bujnom kovrčavom dlakom, sličnom kosi na glavi, koja im je obično bila smeđe boje. Stoga je jedini obrt kojim se nisu mnogo bavili bilo obućarstvo, ali su imali dugačke i vješte prste i znali su izraditi mnoge druge korisne i zgodne stvari. Lica su im bila prije dobroćudna nego lijepa, onako široka, blistavih očiju, rumenih obraza, usta vazda spremnih za smijeh, za ica i piće. I doista su se smijali, i jeli, i pili, često i od srca, voljeli su u svako doba priproste šale i šest obroka na dan (kad god bi do njih mogli doći). Bili su gostoljubivi i uživali u zabavama i u darovima koje su velikodušno davali i rado primali. Bjelodano je da su hobiti, unatoč kasnijem otuđivanju, u rodu s nama; mnogo su nam bliskiji nego vilenjaci, pa i patuljci. Od pamtivijeka su govorili ljudske jezike, na svoj način, voljeli su i mrzili manje-više isto ono što i ljudi.

Sl.4 Gospodar prstenova, Prometej

Ali u kakvom smo srodstvu s njima, to se više ne može pouzdano ustanoviti. Porijeklo hobita seže u daleke dane koji su odavno prošli i pali u zaborav. Samo vilenjaci čuvaju još nekakva svjedočanstva o tom minulom vremenu, ali njihove predaje bave se gotovo isključivo njihovom poviješću, u kojoj se ljudi malokad pojavljuju a hobiti se uopće ne spominju. Pa ipak je jasno da su hobiti zapravo živjeli mirno u Međuzemlju mnogo godina prije nego što su ih drugi narodi uopće primijetili. A kako je svijet, uostalom, odvijek bio pun nebrojenih čudnovatih stvorenja, činilo se da ta mala bića i nisu osobito važna. Međutim, u vrijeme Bilba i njegova nasljednika Froda, oni su iznenada postali, a da to uopće nisu željeli, i važni i glasoviti uznemirivši vijeća mudraca i velikana. Ti dani, Treće doba Međuzemlja, odavno su prošli i oblik se svih zemalja promijenio, ali krajevi u kojima su hobiti onda prebivali zacijelo su oni isti u kojima i sad borave: na sjeverozapadu

Starog svijeta, istočno od mora. Hobiti u Bilbovo doba nisu više ništa znali o svojoj prapostojbini. Ljubav spram učenosti (izuzev rodoslovnih predaja) nije među njima bila osobito rasprostranjena, ali je u starim porodicama bilo još pojedinaca koji su proučavali njihove knjige, pa čak i skupljali izvještaje vilenjaka, patuljaka i ljudi o starim vremenima i dalekim zemljama. Njihovi su zapisi počinjali tek od naseljavanja Shirea, a najstarije legende jedva da su dopirale dalje od vremena seoba. Ipak, iz tih legendi, pa i iz nekih njihovih neobičnih riječi i običaja, jasno proizlazi da su hobiti, kao i mnogi drugi narodi, u dalekoj prošlosti bili krenuli na zapad. U njihovim najstarijim pričama nazire se vrijeme kad su prebivali u dolinama gornjeg toka Anduina, između rubova Velike Zelene šume i Maglenog gorja. Ne može se više pouzdano utvrditi zašto su se poslije upustili u težak i pogibijan prelazak preko gorja do Eriadora.

Gospodar prstenova: Povratak kralja (eng. The Lord of the Rings: The Return of the King) fantastični je pustolovni film Petera Jacksona iz 2003. temeljen na trećem dijelu

knjige J.R.R. Tolkiena *Gospodar prstenova* koji zaključuje istoimenu filmsku trilogiju. Objavljen 17. prosinca 2003., *Gospodar prstenova: Povratak kralja* postao je jedan

od kritički i financijski najuspješnijih filmova svih vremena. Osvojio je svih 11 Oscara za koje je bio nominiran.

Gospodar prstenova: Vilenjaci, na quendijskom jeziku quendi 'govornici', prvorodena su djeca Erua Ilúvatara. Kako se navodi u *Ainulindaleu*, Glazbi Ainura, sam Ilúvatar ih je začeo kao odgovor

na Melkorov nesklad u *Pjesmi*, ali detaljnije informacije o njima ondje nisu navedene, doli jednog opisa prema riječima Ilúvatara: „*Gle, ja ljubim Zemlju koja će biti dom quendima i*

atanim! *A quendi će biti najljepši od sve zemaljske djece, i posjedovati će, zanjati, i donijeti u ovaj svijet više ljepote no sva moja Djeca; i živjeti će u većem blaženstvu.*”

Ti dani, Treće doba Međuzemlja, odavno su prošli i oblik se svih zemalja promijenio, ali krajevi u kojima su hobiti onda prebivali zacijelo su oni isti u kojima i sad borave: na sjeverozapadu Starog svijeta, istočno od mora. Hobiti u Bilbovo doba nisu više ništa znali o svojoj prapostojbini. Ljubav spram učenosti (izuzev rodoslovnih predaja) nije među njima bila osobito rasprostranjena, ali je u starim porodicama bilo još pojedinaca koji su proučavali njihove knjige, pa čak i skupljali izvještaje vilenjaka, patuljaka i ljudi o starim vremenima i dalekim zemljama. Njihovi su zapisi počinjali tek od naseljavanja Shirea, a najstarije legende

jedva da su dopirale dalje od vremena seoba. Ipak, iz tih legendi, pa i iz nekih njihovih neobičnih riječi i običaja, jasno proizlazi da su hobiti, kao i mnogi drugi narodi, u dalekoj prošlosti bili krenuli na zapad. U njihovim najstarijim pričama nazire se vrijeme kad su prebivali u dolinama gornjeg toka Anduina, između rubova Velike Zelene šume i Maglenog gorja. Ne može se više pouzdano utvrditi zašto su se poslije upustili u težak i pogibeljan prelazak preko gorja do Eriadora. Njihove predaje govore o razmnožavanju ljudi u toj zemlji i o sjeni koja je pala na šumu tako da je potamnijela i dobila novo ime Mrkodol. Prije nego što su krenuli preko

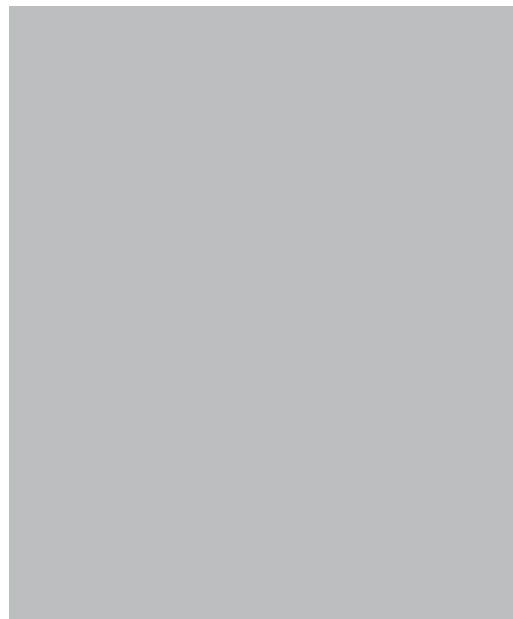
gorja, hobiti su se već bili podijelili na tri pomalo različita plemena: Dlakonoze, Šturove i Bljedolike.

Dlakonozi su bili tamnije puti, sitniji i niži, bez brada i bosih; šake i stopala bijahu im gipki i hitri, voljeli su brda i visoravni. Šturovi bijahu širi, krupnije građe, imali su veća stopala i šake, i radije su prebivali u ravninama i riječnim dolinama. Bljedoliki su pak bili svjetlije puti i kose, viši i vitkiji od ostalih, a najviše su voljeli drveće i šumske krajeve. Dlakonozi su nekad davno imali mnogo posla s patuljcima i dugo su prebivali u podnožju gorja. Rano su krenuli na zapad i lutali kroz Eriador sve do Vjetrovraha dok su ostali

bili još u Pustošiji. Oni su bili najobičniji predstavnici hobita, i kudikamo najbrojniji među njima. Ujedno su bili najskloniji da se skrase na jednom mjestu, i najbolje su očuvali običaj da žive u rovovima i rupama. Šturovi su se dugo zadržavali uz obale velike rijeke Anduin i manje su zazirali od ljudi. Došli su za Dlakonozima na zapad i krenuli niz rijeku Glasnovodu na jug; mnogi su od njih dugo boravili između Tharbada i granica Dunlanda prije nego što su se ponovo zaputiti na sjever. Bljedoliki su bili sjeverno pleme, ujedno i najmalobrojnije.

TROJICA SU VEĆ DRUŠTVO

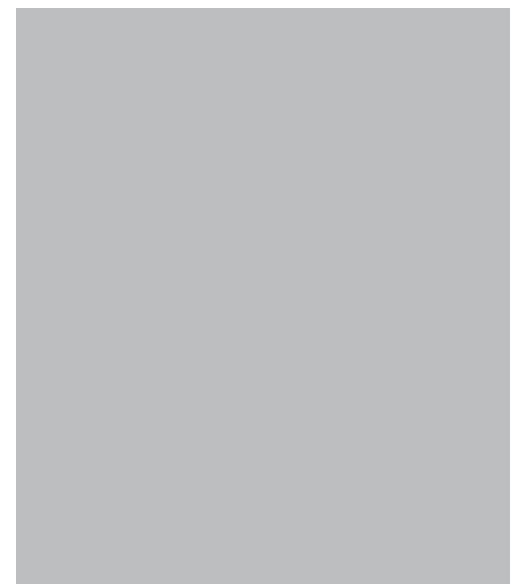
„Trebalo bi krenuti tiho, i trebalo bi krenuti uskoro” reče Gandalf. Prošla su već dvatri tjedna a Frodo još nije davao znaka da je spreman krenuti. „Znam. Ali teško je učiniti i jedno i drugo” napomene on. „Ako jednostavno nestanem kao Bilbo, začas će se ta vijest pronijeti Shireom.” „Dakako da ne smiješ nestati!” reče Gandalf. „To nikako ne bi valjalo! Ja sam rekao uskoro, a ne odmah. Ako smišliš neki način da se izvučeš iz Shirea a za to ne saznaju svi odjednom, to bi vrijedilo kraće odgode. Ali ne smiješ previše odgađati.” „Kako bi bilo da to bude na jesen, na naš rođendan, ili poslije njega?” priupita ga Frodo. „Mislim da bih do tada mogao sve pripremiti kako valja.” Istini za volju, sad kad je trebalo krenuti, nekako mu se nije išlo. Vrećasti vijenac nije mu godina ma izgledao tako poželjno prebivalište pa je želio uživati u njemu najviše što može tog posljednjeg ljeta u Shireu. Znao je da će mu na jesen srce biti bar malo sklonije putovanju, kao što se uvijek događalo u to doba godine. Zapravo je bio u sebi nakanio oputovati na svoj pedeseti rođendan, a na Bilbov sto dvadeset i osmi. Nekako mu se činilo da će to biti pravi dan da pođe njegovim stopama. Najviše mu je bilo stalo do toga da pođe za Bilbom, i jedino mu je zbog toga pomisao na odlazak bila podnošljiva. Mislio je

Sl.5 Gospodar prstenova, Gimli

što je manje mogao na Prsten i na to kamo će ga on na kraju možda odvesti. Ipak nije govorio Gandalfu što sve misli. A uvijek je bilo teško reći što sve čarobnjak sluti. Pogledao je Froda i osmjehnuo se. „Dobro” reče mu. „Mislim da će to biti u redu... ali ne smije biti nimalo kasnije. Ja sam već poprilično zabrinut. Dogle se čuvaj i pazi da se ne odaš kamo se spremaš! I pobrini se da se Sam Gamgee ne izbrblja. Ako se izbrblja, ja ću ga stvarno pretvoriti u žabu.” „Što se tiče toga kamo idem” reče Frodo „teško bih to mogao ikom odati jer mi ni samom nije jasno kamo idem.” „Ne budi smiješan!” reče mu Gandalf. „Ja ne mislim na to da ne ostavljaš svoju buduću adresu na pošti! Ali svakako odlaziš iz Shirea... a to se ne smije saznati sve dok daleko ne odmakneš. Morat ćeš oputovati, ili barem krenuti, bilo na sjever, na jug, na zapad ili na istok... ali za taj smjer ne smije nitko znati.” „Bio sam toliko zaokupljen mislima na odlazak iz Vrećastog vijenca i na rastanak” reče Frodo.

„Hrabrost se može naći na neočekivanim mjestima” reče Gildor. „Ne dajte se! A sad na spavanje! Ujutro nas više nećete ovdje vidjeti, ali ćemo razaslati poruke kroz sve okolne krajeve. Lutajuće družine znat će za vaše putovanje, a oni koji imaju moć da čine dobro pazit će na vas. Proglašavam vas prijateljem vilenjaka, i neka zvijezde sjaje na kraju vašeg puta! Malokad nam je bilo ovako lijepo sa strancima, a divno je bilo čuti riječi drevnog jezika iz usta drugih lutalica na svijetu.” ne ostavljaš svoju buduću adresu na pošti! Ali svakako odlaziš iz Shirea... a to se ne smije saznati sve dok daleko ne odmakneš.

Sl.6 Gospodar prstenova, Gimli i Frodo

PREČACEM DO GLJIVA

Ujutro se Frodo probudio osvježen. Ležao je u sjenici napravljenoj od živog stabla i isprepletenih grana što su se spuštale sve do zemlje; ležaj mu bijaše od paprati i trave, debeo, mek i neobično mirisan. Sunce je sjalo kroz lepršavo lišće, još zeleno na stablu. On skoči na noge i izađe. Sam je sjedio na travi blizu okrajka šume. Pippin je stajao i proučavao nebo i vrijeme. Od vilenjaka nije bilo ni traga ni glasa. „Ostavili su nam voća, napitka i kruha” reče Pippin. „Hajde doručkovati. Kruh je gotovo isto onako ukusan kao što je bio noćas. Ne bih ti ga uopće bio ostavio da Sam nije navalio da ti ga ostavim.” Frodo je sjeo do Sama i uzeo jesti. „Kakav nam je plan za danas?” zapi-ta Pippin. „Da stignemo što prije do Buckleburyja” o govori Frodo i usredotoči se na jelo. „Misliš da ćemo opet vidjeti one Jahače?” veselo ga priupita Pippin. Na jutarnjem suncu izgledi da vide makar i čitavu četvrt nisu ga čini se, previše uznemirivali. „Da, vjerojatno ćemo ih vidjeti” reče Frodo, koji ih se nerado prisjećao. „Ali nadam se da ćemo rijeku prijeći neopaženi.” „Jesi li doznao štogod o njima od Gildora?” „Ne baš mnogo... sve je nešto natučao i nagađao” reče Frodo izbjegavajući odgovor. „Jesi li ga pitao zašto onako njuše zrak?” „Nismo o tome razgovarali” odgovori Frodo punim ustima. „Šteta. Siguran sam da je to neobično važno.”

„Ako je tako, siguran sam da mi Gildor ne bi htio ništa objasniti” oštro će Frodo. „A sad me malo ostavi na miru! Ne želim odgovarati na niz pitanja dok jedem. Htio bih malo razmišljati!” „Nebesala!” reče Pippin. „Za doručkom?” Pa odšvrlja do ruba tratine. Frodu nije vedro jutro – varljivo vedro jutro, pomislio je – odagnalo iz misli strah od potjere, pa je premišljao o Gildorovim riječima. Do njega opet dopre Pippinov veseli glas. Trčkarao je po zelenoj tratini i pjevuckao. „Ne! To ne bih mogao!” reče Frodo u sebi. „Jedno je voditi mlade prijatelje na izlet kroz Shire dok ne ogladnimo i umorimo se pa nam jelo i krevet prijaju. Ali povesti ih u progonstvo gdje glađu i umoru možda neće biti lijeka, nešto je sasvim drugo – sve da su i voljni poći sa mnom. Ova je baština samo moja. Mislim da ne bih smio ni Sama povesti.” Pogledavši Sama Gamgeeja, otkrije da ga Sam motri. „No, Sam!” reče mu. „Što veliš na to? Krenut ću iz Shirea što prije... zapravo sam odlučio da se u Crickhollowu ne zadržavam ni jednog dana, ako baš ne moram.” „Vrlo dobro, gospodine!” „I svejedno bi pošao sa mnom?” „Bi.” „Bit će to vrlo opasno, Sam. Već je i sad opasno. Ni jedan se od nas dvojice po svoj prilici neće vratiti.” „Ako se vi, gospodine, ne vratite, neću se ni ja, to je sigurno” reče Sam. „*Pazi da ga ne ostaviš na cjedilu!* govorili su mi. *Da ga ostavim na cjedilu!* odgovarao sam im. *Ne pada mi na pamet. Poći ću s njim pa da se i na Mjesec penje; a ako ga koji od onih Crnih jahača pokuša zaustaviti, imat će posla sa Samom Gamgeejem,* reko sam im, a oni su se samo smijali.” „Tko su to oni, o čemu ti to pričaš?” „Vilenjaci, gospodine. Malo smo popričali noćas. Činilo mi se da

Sl.7 Gospodar prstenova, Archer

oni znaju da vi odlazite, pa sam mislio da nema smisla to poricati. Divan narod, ti vilenjaci, gospodine! Divan!” „Jest, jest” reče Frodo. „Sviđaju ti se još i sad, pošto si ih izbliza vidio?” „Reko bi da uopće nije važno da li mi se sviđaju il ne sviđaju, tako rekuć” polagano odgovori Sam. „Čini mi se da je svejedno šta ja mislim o njima. Sasvim su drukčiji nego što sam mislio... tako stari a tako mladi, i tako veseli i tužni, tako rekuć.” Frodo iznenađeno pogleda Sama, pomalo očekujući da ugleda neki vanjski znak čudnovate promjene koja se zbila u njemu. Učinilo mu se da glas Sama Gamgeeja nije više onaj za koji je mislio da ga poznaje.

Kretali su se najbrže što su mogli preko busenja trave i po debelim naslagama suhog lišća, a kiša je oko njih neprestano bubnjala i kapala. Šutjeli su, samo su se osvrtni i zirkali na sve strane. Nakon pola sata Pippin reče: „Nadam se da nismo skrenuli previše na jug, i da ne idemo duž ove šume! Ovaj pojas nije osobito širok – rekao bih da na najširem mjestu nema više od jedne milje – pa smo već morali proći kroz njega.” „Ne bi vrijedilo ni da idemo u cik-cak liniji” reče Frodo. „To nam ne bi mnogo pomoglo. Idemo i dalje u ovom smjeru! Nisam baš siguran da bih već želio izaći na čistinu.” Tako su produžili možda još dvije milje. Tad je sunce opet sinulo iz iskidanih oblaka a kiša jenjala. Bilo je već prošlo podne pa su osjećali da je krajnje vrijeme za ručak. Zastali su pod jednim brijestom: premda je brzo žutjelo, lišće je na njemu još bilo gusto, a zemlja ispod njega prilično suha i zaklonjena. Kad su počeli spremati ručak, ustanovili su da su im vilenjaci napunili boce bistrim, blijedozlaćanim napitkom koji je mirisao kao med od raznog cvijeća i koji ih je čudesno krijepio. Uskoro su se već smijali i pokazivali fige kiši i Crnim jahačima. Vjerovali su da će ubrzo prevaliti i tih posljednjih nekoliko milja. Frodo se naslonio leđima na deblo i sklopio oči. Sam i Pippin sjedili su do njega pa su počeli pjevušiti, a onda su i tiho zapjevali:

*Ho! Ho! Ho! Bocu dodaj mi drugu!
Zacijelit ću srce, utopit ću tugu.
Nek vjetar šiba, nek kiša lije,
Milje su duge, cilj blizu nije,
Pa ću pod krošnju prileći neku,
I oblake pustit da nebom teku.
Ho! Ho! Ho!*

Sl.8 Gospodar prstenova